

MONITOR JAPOŃSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

LUTY 2022

POTĘPIENIE ROSYJSKIEJ INWAZJI NA UKRAINĘ

Pomimo licznych spekulacji i obaw japońska dyplomacja w zdecydowany sposób odpowiedziała najpierw na wzrost napięcia a później na rosyjską inwazję na Ukrainie. Japonia potępiła rosyjską inwazję i nałożyła szereg sankcji w koordynacji ze Stanami Zjednoczonymi i partnerami z Unii Europejskiej. Większość japońskiej opinii publicznej obawia się, że wojna na Ukrainie będzie mieć poważne skutki także dla regionu Azji Wschodniej.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

1 lutego: japoński parlament przyjmuje rezolucję w sprawie łamania praw człowieka w Chinach. Na kilka dni przed rozpoczęciem Olimpiady w Pekinie japoński parlament przyjął rezolucję wyrażającą zaniepokojenie kwestiami praw w Chinach, w tym traktowaniem muzułmańskiej ludności ujgurskiej i Hongkongu. Rezolucja została zaproponowana przez grupę anty-chińskich konserwatywnych polityków. Jej ostateczne brzmienie zostało złagodzone po długotrwałych dyskusjach w obozie rządzącym. Tekst rezolucji unika bezpośrednich oskarżeń Pekinu o łamanie praw człowieka.

4 lutego: spotkanie nowego ambasadora Stanów Zjednoczonych z premierem Kishidą. Nowy ambasador USA w Japonii, Rahm Emanuel, zobowiązał się do "gorliwej" pracy nad pogłębieniem sojuszu Waszyngtonu z Tokio. Podczas spotkania rozmawiano m.in. o coraz bardziej asertywnych działaniach militarnych Chin i coraz częstszych próbach rakietowych Korei Północnej, a także o innych problemach regionalnych.

4 lutego: Korea Południowa protestuje przeciwko wpisaniu kopalni Sado na listę UNESCO. Japońska Agencja ds. Kultury nominowała kompleks kopalni złota na wyspie Sado jako jedyny obiekt w Japonii ubiegający się o wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa w roku 2022. Agencja stwierdziła, że Sado było największym producentem złota na świecie w XVII wieku i stanowi rzadki przykład doskonalenia tradycyjnej ręcznej pracy i technik górniczych. Kopalnie, które zamknięto w roku 1989, należą do licznych zakładów przemysłowych, odgrywających kluczową rolę w modernizacji Japonii, przy wykorzystaniu niewolniczej siły roboczej. Szacuje się, że około 780 000 Koreańczyków

pracowało w różnych kopalniach i fabrykach w okresie kolonialnego panowania Japonii na Półwyspie Koreańskim w latach 1910-1945. W odpowiedzi rząd Korei Południowej potępił japońską kandydaturę, domagając się natychmiastowego wycofania decyzji.

7 lutego: Japonia skrytykowana za szkolenie birmańskich oficerów.

Członkowie międzynarodowej organizacji Human Rights Watch skrytykowali japońskie Ministerstwo Obrony za umożliwienie personelowi wojskowemu Mjanmy wzięcia udziału w japońskim programie edukacyjnym i szkoleniowym po przewrocie, wywołanym w lutym ubiegłego roku. Zgodnie z Ustawą o Siłach Samoobrony Ministerstwo Obrony gości personel wojskowy z 36 krajów w celu prowadzenia edukacji i szkoleń. Zdaniem Human Rights Watch, program ministerstwa „prowadzi do wzmocnienia przemocy wojska” i „depcze uczucia ludzi w Myanmarze”. Minister obrony Nobuo Kishi stwierdził, że ministerstwo nie podjęło jeszcze decyzji, czy przyjmie personel z Mjanmy w nowym roku podatkowym, który rozpoczyna się w kwietniu.

7 lutego: japoński rząd przyspiesza program szczepień przypominających.

Premier Kishida Fumio przedstawił ambitny cel miliona dawek dziennie w ramach programu szczepień przypominających przeciwko COVID-19. Program jest odpowiedzią na gwałtowny wzrost liczby zachorowań na COVID-19 spowodowany przez wariant Omicron. Premier powiedział, że centrum szczepień prowadzone przez Siły Samoobrony w prefekturze Osaka będzie w stanie zapewnić 2500 szczepień dziennie do 14 lutego. Minister zdrowia Goto Shigeyuki i minister gospodarki Hagiuda Koichi, mają zachęcać odpowiednie organizacje do bardziej zdecydowanego promowania szczepień przypominających.

10 lutego: Japonia dostarczy LNG do Unii Europejskiej. Na prośbę Stanów Zjednoczonych i Unii Europejskiej rząd w Tokio podjął decyzję o dostarczeniu do Europy części importowanego skroplonego gazu ziemnego (LNG). Pierwsze transporty dotrą do Europy w marcu. Japoński gest nie wpłynie znacząco na wahania cen gazu na rynkach europejskich. Wysłanie większej ilości gazu przez japońskie spółki jest utrudnione z powodu silnego popytu wewnętrznego wywołanego przez niskie temperatury w Japonii.

12 lutego: trójstronny szczyt ministrów spraw zagranicznych. W Honolulu zorganizowano Trójstronne spotkanie ministrów spraw zagranicznych Stanów Zjednoczonych, Japonii i Republiki Korei. Głównym tematem rozmów były styczniowe testy rakiet balistycznych przeprowadzonych przez Koreę Północną. We wspólnym stanowisku opublikowanym po szczycie potępiono działania Korei Północnej oraz działania Rosji na granicy z Ukrainą. Potwierdzono także współpracę w ramach budowy wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku. Głównym

celem współpracy w nadchodzących miesiącach ma być skłonienie reżimu w Pjongjangu do wznowienia dialogu dyplomatycznego.

15 lutego: manewry rosyjskiej floty w pobliżu japońskich wysp. Minister obrony Kishi Nobuo poinformował, że 24 rosyjskie okręty wojenne przeprowadziły manewry na Morzu Japońskim. Zdaniem ministerstwa rosyjskie wojsko intensyfikuje swoją aktywność na wschodzie i zachodzie, aby pokazać swój potencjał w obliczu zgromadzenia sił przy granicach z Ukrainą. Minister Kishi stwierdził, że „Ćwiczenia wojskowe na dużą skalę prowadzone przez całą rosyjską flotę morską o tej porze roku są czymś niezwykle niezwykłym”.

22 lutego: japoński parlament zatwierdza kolejny rekordowy budżet. Niższa izba parlamentu Japonii zatwierdziła projekt budżetu na rok 2022 o rekordowej wielkości 938 miliardów dolarów. Większe wydatki są efektem rosnących kosztów ubezpieczeń społecznych i obrony narodowej. W rzadkim posunięciu opozycyjna Demokratyczna Partia Ludowa poparła projekt budżetu, obok rządzącej koalicji Partii Liberalno-Demokratycznej. Tamaki Yuichiro, lider Demokratycznej Partii Ludowej, powiedział, że jego partia podjęła decyzję po tym, jak premier Kishida powiedział, że rozważy przywrócenie klauzuli, pozwalającej tymczasowo zawiesić nałożenie podatku na benzynę, jako środek mający na celu ograniczenie gwałtownie rosnących cen ropy naftowej.

22 lutego: spadek poparcia dla rządu Kishidy. Pięćdziesiąt trzy procent respondentów w ogólnokrajowym badaniu telefonicznym stwierdziło, że premier Kishida nie wykazał się zdolnościami przywódczymi podczas kryzysu zdrowotnego. Badanie pokazało znaczny wzrost niezadowolonych społecznych. W styczniu podobne stanowisko zajęło 41 procent ankietowanych. Wskaźnik poparcia dla gabinetu Kishidy wyniósł 45%, podczas gdy odsetek osób niezadowolonych z działań rządu wzrósł do 30%.

23 lutego: ponad 70% Japończyków popiera pomysł objęcia tronu cesarskiego przez kobiety. Ponad 70% respondentów badania opinii publicznej przeprowadzonego wspólnie przez The Mainichi Newspapers Co. i Saitama University's Social Survey Research Center opowiedziało się za dopuszczeniem kobiet do objęcia tronu cesarskiego. Czterdzieści jeden procent respondentów stwierdziło, że „sukcesja cesarska przez kobietę powinna być dozwolona tylko wtedy, gdy nie ma męskiego dziedzica”, a 35% odpowiedziało, że „sukcesja cesarska przez pierwsze dziecko cesarza, niezależnie od jego płci, powinna być traktowana priorytetowo”.

23 lutego: Ambasada Japonii protestuje przeciwko zatrzymaniu dyplomaty w Chinach. Hideo Tarumi, Ambasador Japonii w Chinach złożył protest w odpowiedzi na tymczasowe zatrzymanie japońskiego dyplomaty przez władze w Pekinie. Według ambasady, jeden z japońskich dyplomatów został zatrzymany

w Pekinie po południu 21 lutego, a następnie zwolniony. Strona japońska twierdzi, że dyplomata „wykonywał zwykłe czynności dyplomatyczne”. Ambasada Chin w Japonii w oświadczeniu wydanym 23 lutego stwierdziła, że dyplomata prowadził „działalność, która jest nieodpowiednia dla jego statusu”. Japońska ambasada zażądała przeprosin i środków zapobiegających powtórzeniu się takiej sytuacji.

26 lutego: wspólne stanowisko Japonii i Stanów Zjednoczonych w sprawie inwazji na Ukrainę. Ministrowie spraw zagranicznych Japonii i Stanów Zjednoczonych zgodzili się, że wpływ agresji Rosji na Ukrainę wykracza poza sprawy europejskie i że wzmocnienie ich sojuszu bezpieczeństwa jest niezbędne dla utrzymania pokoju w Azji. Japoński minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa nazwał inwazję Rosji na Ukrainę "agresją" i potwierdził w rozmowie telefonicznej z sekretarzem stanu USA Antonym Blinkenem, że podważyła ona „fundamenty porządku międzynarodowego, który nie pozwala na jednostronną zmianę status quo przy użyciu siły”. Hayashi i Blinken potwierdzili również, że Tokio i Waszyngton wzmocnią zdolności odstraszania i reagowania w ramach dwustronnego sojuszu wojskowego oraz będą ściśle współpracować z innymi państwami, w odpowiedzi na rosyjskie działania. Japoński rząd rozważa częściowe uwolnienie rezerw ropy naftowej wraz ze Stanami Zjednoczonymi i innymi krajami, aby powstrzymać gwałtowny wzrost cen ropy naftowej w przypadku zaostrzenia konfliktu z Rosją

28 lutego: Abe Shinzō o odstraszaniu za pomocą broni nuklearnej. Były premier Abe Shinzō stwierdził, że w związku z inwazją rosyjską na Ukrainie, Japonia powinna rozpocząć dyskusję na temat udostępniania broni jądrowej w ramach sojuszu wojskowego ze Stanami Zjednoczonymi. Były premier omawiał koncepcję odstraszania nuklearnego NATO, zgodnie z którą Stany Zjednoczone rozmieściły broń jądrową w niektórych krajach Europy na wypadek, gdyby była ona potrzebna. Obecny premier Kishida Fumio stanowczo odrzucił tę możliwość. Japonia jest sygnatariuszem Układu o nierozprzestrzenianiu broni.

28 lutego: 77% Japończyków obawia się reakcji Chin na inwazję na Ukrainie. Inwazja Rosji na Ukrainę stwarza obawy, że Chiny mogą użyć siły przeciwko Tajwanowi, jeśli społeczność międzynarodowa nie podejmie zdecydowanych działań. Badanie przeprowadzone przez- przez Nikkei Inc. i TV Tokyo pokazało, że 77% respondentów w Japonii obawia się wystąpienia skutków ubocznych dla Tajwanu. 61% respondentów stwierdziło, że Japonia powinna zaostrzyć sankcje wobec Rosji w porozumieniu z USA i partnerami europejskimi. Trzydzieści procent stwierdziło, że Japonia powinna prowadzić własną politykę dyplomatyczną.

KOMENTARZ

Wydarzenia w lutym zostały zdominowane przez rosyjską inwazję na Ukrainę. Japoński rząd zaprezentował jednoznaczną odpowiedź na rosyjską agresję, która jest zgodna z polityką Stanów Zjednoczonych i pozostałych członków G7. Badania opinii publicznej i wypowiedzi japońskich polityków wskazują zdecydowane poparcie dla zdecydowanej polityki wobec działań Rosji. Oprócz zajęcia wyraźnego stanowiska na arenie międzynarodowej i nałożenia sankcji na Rosję japoński rząd wykonał szereg działań, które mają na celu pokazanie solidarności z Ukrainą i z zachodnimi sojusznikami. Warto tutaj zwrócić uwagę na planu uwolnienia japońskich rezerw ropy naftowej oraz organizacji dodatkowych transportów LNG do Unii Europejskiej. Wykonano także wiele gestów, mających na celu potwierdzenie trwałości sojuszu japońsko-amerykańskiego takich jak spotkanie premiera Japonii z nowym ambasadorem Stanów Zjednoczonych i wspólne potępienie Rosji przez japońskiego ministra spraw zagranicznych i amerykańskiego sekretarza stanu. Rosyjski atak na Ukrainę będzie poważnym testem dla japońsko-amerykańskiego sojuszu. Będzie również wymagał gruntownej zmiany japońskiej polityki wobec Rosji i najprawdopodobniej doprowadzi do zerwania dialogu dotyczącego podpisania traktatu pokojowego oraz sporu o Kuryle Południowe. Zdecydowana odpowiedź na rosyjską inwazję jest pokazem solidarności Japonii z zachodnimi partnerami i wyraźnym sygnałem dla Moskwy ale także dla Pekinu, że sojusze ze Stanami Zjednoczonymi i partnerami europejskimi są będą odgrywać kluczowe znaczenie w japońskiej polityce zagranicznej. Znaczna część japońskiej opinii publicznej obawia się, że jeżeli zachód nie odpowie w zdecydowany sposób na rosyjską agresję na Ukrainie, może to zachęcić Pekin do inwazji na Tajwan.

W lutym warto również zwrócić uwagę na delikatną sytuację w relacjach japońsko-koreańskich. W związku z organizacją trójstronnego szczytu pomiędzy Stanami Zjednoczonymi, Japonią i Koreą Południową, Minister spraw zagranicznych Japonii Hayashi Yoshimasa spotkał się ze swoim południowokoreańskim odpowiednikiem Chung Eui-yongiem. Było to pierwsze bezpośrednio spotkanie ministrów spraw zagranicznych obu państw od pięciu miesięcy. O ile dzięki naciskom ze strony Stanów Zjednoczonych przyjęto wspólne stanowisko w sprawie Korei Północnej i bezpieczeństwa regionalnego, nie osiągnięto postępu w kluczowych kwestiach spornych takich jak wykorzystywanie siły roboczej podczas japońskiej kolonizacji, kobiet pocieszycielek oraz ograniczeń w eksporcie półprzewodników. W relacjach dwustronnych pojawił się nowy spór dotyczący wpisania japońskich kopalni

Sado na listę światowego dziedzictwa. Rząd Kishidy Fumio znalazł się między młotem a kowadłem. Niektórzy japońscy urzędnicy państwowi oraz przedstawiciele otoczenia premiera stwierdzili, że japoński rząd nie powinien popierać nominacji, która mieć negatywne implikacje dla stosunków japońsko-koreańskich. Impulsem do zmiany w relacjach dwustronnych mogą okazać się nadchodzące wybory prezydenckie w Korei Południowej. Obecny kandydat partii rządzącej Lee Jae Myung i główny kandydat opozycji Yoon Suk Yeol podzielają potrzebę poprawy stosunków z Japonią.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

14 lutego: przygotowania do ewakuacji Japończyków z Ukrainy. Podczas Ambasada Japonii w Kijowie oświadczyła, że większość jej pracowników opuści Ukrainę, w związku z możliwą inwazją Rosji. Japońscy obywatele przebywający na Ukrainie otrzymali zalecenie natychmiastowego opuszczenia kraju i zostali poinformowani o ograniczeniu pracy ambasady. Rząd w Tokio utworzył biuro łącznikowe we Lwowie, którego celem jest zapewnienie wsparcia dla Japończyków przebywających na Ukrainie.

15 lutego: koordynacja działań Japonii i UE w sprawie Ukrainy. Podczas spotkania z przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursulą von der Leyen japoński premier zapowiedział koordynację działań we współpracy z Unią Europejską i udzielił poparcia dla suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy.

16 lutego: Japonia oferuje Ukrainie 100 mln dolarów pożyczki. Premier Kishida Fumio odbył rozmowę telefoniczną z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zełenskim. Szef japońskiego rządu zapewnił, że jego administracja będzie kontynuować wysiłki dyplomatyczne w celu złagodzenia napięć związanych z rosyjską aktywnością militarną. Japonia jest gotowa udzielić Ukrainie co najmniej 100 milionów dolarów pożyczki w ramach poparcia międzynarodowego.

18 lutego: rozmowa premiera Kishidy Fumio z prezydentem Władimirem Putinem. Podczas rozmowy Kishida wyraził „poważne zaniepokojenie” działaniami Rosji na granicy z Ukrainą. Wezwał Moskwę do poszukiwania dyplomatycznego rozwiązania, które zyskałoby akceptację obu stron, przestrzegając jednocześnie przed próbami zmiany status quo przy użyciu siły. Obaj przywódcy nawiązali również do negocjacji dotyczących podpisania traktatu pokojowego oraz przyszłości Kuryli Południowych.

23 lutego: Japonia nakłada sankcje w odpowiedzi na rosyjską inwazję w Ukrainie. Japonia nakłada sankcje na Rosję w związku z inwazją na Ukrainie.

Premier Kishida Fumio potępił niedopuszczalne naruszenie suwerenności Ukrainy i prawa międzynarodowego. Premier stwierdził, że działania Rosji naruszają suwerenność Ukrainy i są sprzeczne z prawem międzynarodowym. Premier wezwał Moskwę do powrotu do rozmów dyplomatycznych. Japońskie sankcje obejmują zakaz emisji rosyjskich obligacji w Japonii, zamrożenie części rosyjskich aktywów, a także ograniczenia w podróżowaniu do Japonii. Sankcje obejmują zawieszenie wydawania wiz dla urzędników z Doniecka i Ługańska, zamrożenie ich aktywów oraz zakaz eksportu i importu z tych dwóch regionów, znanych również jako Donbas.

24 lutego: odpowiedź Japonii na inwazję rosyjskich wojsk na Ukrainie.

Podczas wirtualnego szczytu G7 w sprawie Ukrainy premier Japonii Fumio Kishida zapowiedział, że Japonia będzie współpracować z członkami grupy G7 i społecznością międzynarodową. Minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa Japonia potępił działania militarne Rosji na Ukrainie, dodając, że jednostronne zmiany status quo przy użyciu siły nigdy nie są akceptowalne. Minister spraw zagranicznych wezwał ambasadora Rosji w Japonii Michaiła Galuzina, aby złożyć protest, wzywając Rosję do „natychmiastowego zaprzestania inwazji na Ukrainę i wycofania” wojsk. Wysłannik odpowiedział, że inwazja Rosji nie miała miejsca. Japonia przedstawiła zestaw ostrzejszych sankcji wobec Rosji, w tym zamrożenie aktywów trzech rosyjskich banków oraz kontrolę eksportu produktów zaawansowanych technologicznie, takich jak półprzewodniki, do grup powiązanych z wojskiem.

25 lutego: Hitachi przygotowuje ewakuację 7200 pracowników z Ukrainy.

Japoński konglomerat Hitachi przygotował plany ewakuacji dla około 7200 pracowników na Ukrainie. Spółka zależna GlobalLogic, z siedzibą w USA, ma na Ukrainie pięć oddziałów, w których zatrudnia 7200 inżynierów. Firma Hitachi podjęła kroki w celu przeniesienia tych pracowników, w większości obywateli Ukrainy, do Niemiec, Polski i innych pobliskich krajów. Od stycznia na Ukrainie działało 57 japońskich firm. Około połowa z nich to producenci samochodów i inni wytwórcy.

26 lutego: Japonia planuje ewakuację obywateli z Ukrainy przez Polskę.

W odpowiedzi na inwazję militarną Rosji na Ukrainę rząd Japonii zamierza przetransportować około 120 Japończyków przebywających w tym kraju od 23 lutego drogą lądową do Polski, skąd zostaną oni ewakuowani samolotem czarterowym. Rosyjskie ataki wojskowe na lotniska i inną infrastrukturę spowodowały zawieszenie wszystkich lotów komercyjnych na Ukrainie. Transport drogą lądową także jest utrudniony z powodu zablokowania głównych dróg. Rząd Japonii rozważa tymczasowe umieszczenie swoich obywateli w ośrodkach ochrony związanych z ambasadą w Kijowie, jeśli inwazja Rosji będzie postępować. Japoński minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa

rozmawiał telefonicznie z polskim ministrem spraw zagranicznych Zbigniewem Rauem. Poprosił o współpracę, gdy obywatele japońscy na Ukrainie będą ewakuowani drogą lądową do Polski, jak podało ministerstwo. W odpowiedzi Rau powiedział, że Polska, która graniczy z zachodnią Ukrainą, jest gotowa udzielić Japonii maksymalnego wsparcia.

26 lutego: japońskie firmy wycofują się z Ukrainy. Suzuki zawiesza działalność we wszystkich 20 ukraińskich salonach dealerskich, poinformował japoński producent samochodów w piątek. Operacje zostały wstrzymane w czwartek po tym, jak prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełeński ogłosił stan wojenny w całym kraju. Japan Tobacco wstrzymało produkcję w swojej fabryce w Krzemieńczuku w centralnej Ukrainie. Japoński dostawca samochodów Sumitomo Electric Industries zamknął swoją fabrykę wiązek kablowych w zachodniej części kraju.

27 lutego: japoński rząd popiera wykluczenie Rosji z systemu SWIFT. Japonia przyłączy się do międzynarodowych sankcji wobec banku centralnego Rosji, ograniczając transakcje. Rząd w Tokio podążając za Stanami Zjednoczonymi i innymi państwami zachodnimi zablokuje niektórym rosyjskim bankom dostęp do międzynarodowego systemu płatności SWIFT. Rząd w Tokio zamrozi aktywa należące do prezydenta Rosji Władimira Putina i innych rosyjskich urzędników państwowych w związku z inwazją tego kraju na Ukrainę.

28 lutego: Japonia rozważa nałożenie sankcji wobec Białoruś oraz udzielenie azylu Ukraińcom. Japonia rozważa nałożenie sankcji gospodarczych na wysokich rangą urzędników białoruskich za rolę tego kraju w inwazji Rosji na Ukrainę, a także dyskutuje o tym, czy przyjąć ukraińskich uchodźców. Premier Kishida Fumio potępił Białoruś na posiedzeniu Komisji Budżetowej Izby Wyższej. Kishida skrytykował również prezydenta Rosji Władimira Putina za postawienie sił jądrowych swojego kraju w stan podwyższonej gotowości. Główny sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu powiedział, że rząd planuje przyznać status uchodźcy ukraińskim emigrantom mieszkającym w Japonii, którzy złożą wniosek o azyl i zostaną zakwalifikowani do ochrony.

KOMENTARZ

Pomimo licznych spekulacji i obaw japońska dyplomacja w zdecydowany sposób odpowiedziała najpierw na wzrost napięcia a później na rosyjską inwazję na Ukrainie. Warto zwrócić uwagę na wysiłki dyplomatyczne japońskiego premiera Kishidy, który rozmawiał z prezydentem Wołodymyrem

Zeleńskim a następnie z prezydentem Władimirem Putinem tuż przed atakiem. Pomimo prób mediacji nie można było oczekiwać, że Japonia odegra kluczową rolę w negocjacjach z Rosją. Tuż po wkroczeniu Rosjan japoński rząd bardzo szybko dołączył do głosów potępiających agresję. Nałożono szereg sankcji na Rosję w tym ograniczenia dla rosyjskich banków. Warto zwrócić uwagę na gotowość japońskiego rządu do przyznania azylu dla uchodźców z Ukrainy. Przez ostatnie lata Japonia bardzo niechętnie rozpatrywał wnioski azylowe. Kryzys ukraiński okazał się także poważnym wyzwaniem logistycznym dla japońskiego rządu. Japońska dyplomacja bardzo ostrożnie podchodzi do problemu ewakuacji japońskiej ludności z terytorium Ukrainy. Dokonano wielu starań, aby uniknąć podobnych problemów z ewakuacją obywateli jakie miały miejsce po wycofaniu się Stanów Zjednoczonych z Afganistanu. Działania rządu są wspierane przez japoński biznes, który także podejmuje wysiłki zmierzające do zapewnienia bezpiecznej ewakuacji pracowników i ich rodzin.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

3 lutego: japoński sektor usług kurczy się kurczy się w najszybszym tempie od 5 miesięcy. W styczniu aktywność japońskiego sektora usług skurczyła się w najszybszym tempie od pięciu miesięcy, w związku z rekordowym wzrostem liczby zakażeń koronawirusem. Na terenie całej Japonii zaobserwowano najszybszy spadek aktywności gospodarczej od sierpnia. Firmy usługowe zmniejszały zatrudnienie w najszybszym tempie od 20 miesięcy i stały się mniej optymistyczne, jeśli chodzi o wzrost aktywności w ciągu najbliższego roku.

8 lutego: kosztowna odbudowa japońskiego sektora produkcji półprzewodników. Zdaniem Higashiego Tetsuro, byłego prezesa wiodącego producenta sprzętu do produkcji półprzewodników Tokyo Electron Ltd., przywrócenie japońskiego przemysłu półprzewodnikowego do pozycji lidera, którą kiedyś zajmował, będzie wymagało inwestycji rzędu 87 miliardów USD w ciągu 10 lat. Obecny plan japońskiego rządu zakłada przeznaczenie zaledwie 5 miliardów USD na ten cel. Początkowo wszystkie wysiłki będą musiały koncentrować się na współpracy z tajwańską firmą TSMC oraz ze Stanami Zjednoczonymi. Trwają już prace nad komercjalizacją komputerów kwantowych, które wymagają dużej mocy obliczeniowej. Higashi, który obecnie pełni funkcję przewodniczącego panelu w Ministerstwie Przemysłu pracującego nad realną strategią dla przemysłu półprzewodnikowego i cyfrowego, obwinia mentalność stadną japońskich firm w tej branży za spadek pozycji na arenie światowej.

8 lutego: USA i Japonia zawierają porozumienie w sprawie obniżenia ceł na japońską stal. Stany Zjednoczone i Japonia ogłosiły porozumienie w sprawie

zniesienia ceł nałożonych przez Donalda Trumpa na około 1,25 mln ton metrycznych japońskiej stali importowanej rocznie do Stanów Zjednoczonych, po tym jak Waszyngton przyznał podobny dostęp producentom stali z Unii Europejskiej w zeszłym roku. Nowe porozumienie, które nie obejmuje aluminium, wejdzie w życie 1 kwietnia i wymaga od Japonii podjęcia „konkretnych kroków” w celu walki z globalną nadwyżką mocy produkcyjnych stali, która w dużej mierze koncentruje się w Chinach. We wspólnym oświadczeniu USA i Japonii stwierdzono, że w ciągu sześciu miesięcy Japonia rozpocznie wdrażanie „odpowiednich środków krajowych, takich jak środki antydumpingowe, cła wyrównawcze i środki ochronne lub inne środki o co najmniej równoważnym skutku”, aby stworzyć bardziej rynkowe warunki dla stali.

9 lutego: przedstawiciele biznesu z USA i Europy wzywają Japonię do zniesienia zakazu wjazdu z powodu pandemii COVID-19. Przedstawiciele środowisk biznesowych i edukacyjnych wezwali japoński rząd do zniesienia zakazu wjazdu na teren kraju, wprowadzonego w ramach walki z COVID-19, dla gości biznesowych i naukowców niebędących rezydentami. Ich zdaniem zakaz ten nie tylko szkodzi japońskiej gospodarce, ale także grozi utratą przyszłych talentów. Zakaz negatywnie wpływa na starania japońskiego rządu zmierzające do pozyskania nowych inwestorów. Środki uniemożliwiające wjazd do kraju zostały skrytykowane przez przedstawicieli świata biznesu i uniwersytetów jako „polityka zamkniętych granic”. Nawet wewnątrz koalicji rządzącej pojawiały się głosy domagające się złagodzenia restrykcji.

14 lutego: Japonia przygotowuje się do złagodzenia ograniczeń wjazdu. Rząd Japonii przygotowuje się do podniesienia limitu liczby osób wjeżdżających do Japonii z 3 500 dziennie do 5 000 od marca. Limit ten zostanie najpierw złagodzony dla osób podróżujących służbowo i studentów. Rząd rozważa również skrócenie okresu kwarantanny wymaganego po przyjeździe do Japonii. W odpowiedzi na rozprzestrzenianie się wariantu omikron w listopadzie 2021 r. Japonia wprowadziła zasadniczy zakaz przyjazdu obcokrajowców zza oceanu oraz obniżyła liczbę osób, którym zezwolono na wjazd do 3,5 tysiąca dziennie.

16 lutego: japońskie banki przygotowują się na nałożenie sankcji na Rosję. Zagrożenie konfliktem na Ukrainie wywołało silne wahania kursów na japońskiej giełdzie papierów wartościowych. Japońskie banki zbierają informacje, dotyczące wpływu ewentualnych sankcji gospodarczych wobec Rosji na saldo niespłaconych kredytów, w tym kraju. Usunięcie rosyjskich banków ze Stowarzyszenia na rzecz Światowej Międzybankowej Telekomunikacji Finansowej (SWIFT) może mieć poważne konsekwencje finansowe dla japońskiego sektora bankowego. Pod koniec września ubiegłego roku trzy największe japońskie banki, MUFG, Sumitomo Mitsui Banking Corp. i Mizuho

Bank, miały niespłacone kredyty w Rosji o łącznej wartości około 4,3 mld USD. Pożyczki zaciągnięte w Japońskim Banku Współpracy Międzynarodowej wyniosły ponad miliard dolarów na koniec marca 2021 roku.

19 lutego: Japonia zмага się ze wzrostem cen. Japonia, która przez dziesięciolecia cierpiała z powodu deflacji, jest obecnie świadkiem wzrostu cen wielu produktów i usług. Wskaźnik cen konsumpcyjnych w styczniu wzrósł zaledwie o 0,5%. Jednak ceny niektórych produktów takich jak ryby i owoce wzrosły od 15 do 28%. Nie jest jednak jasne, czy podwyżki cen spowodowane wyższymi kosztami energii, wyższymi cenami składników, osłabieniem jena oraz problemami z zaopatrzeniem doprowadzą do trwałej inflacji, która zwiększy również płace. Głównym czynnikiem napędzającym inflację jest wzrost cen ropy naftowej. Ceny energii wzrosły o 17,9%, co stanowi najostrzejszy wzrost od 41 lat.

19 lutego: japoński rząd rozważa zmniejszenie podatku na paliwa. Premier Fumio Kishida zasugerował, że rząd może tymczasowo obniżyć podatki od benzyny by zmniejszyć gwałtownie rosnące ceny na japońskich stacjach benzynowych. Minister przemysłu poinformował, że rząd rozważa także inne środki, które pomogą stłumić gwałtowny wzrost cen paliw i zminimalizować jego wpływ na życie ludzi i działalność gospodarczą. Ceny ropy naftowej, napędzane obawami o ograniczone dostawy na świecie i potencjalne zakłócenia w związku z rosnącym napięciem w Europie Wschodniej, są najwyższe od kilkunastu lat.

28 lutego: Japońskie fabryki cierpią z powodu cięć w produkcji samochodów i kryzysu na Ukrainie. Produkcja japońskich fabryk skurczyła się drugi miesiąc z rzędu, ponieważ sektor samochodowy zmagają się z zawieszeniem produkcji z powodu pandemii, a inwazja Rosji na Ukrainę zwiększyła presję na gospodarkę, której grozi skurczenie się. Produkcja fabryczna spadła w styczniu o 1,3 procent w porównaniu z poprzednim miesiącem. Największym czynnikiem jest spadek produkcji samochodów oraz spadek produkcji żelaza, stali i metali nieżelaznych. W nadchodzących tygodniach sytuacja może ulec pogorszeniu z powodu Wojny na Ukrainie, co może skutkować dalszym ograniczeniem produkcji.

KOMENTARZ

Jeśli chodzi o sytuację gospodarczą warto zwrócić uwagę na pogarszające się nastroje firm i konsumentów. Gospodarka Japonii zanotowała wyraźne odbicie w ostatnich trzech miesiącach 2021 roku. Niestety kolejna fala zakażeń wywołana nową odmianą COVID-19 przyniosła widmo ponownego skurczenia

się japońskiej gospodarki. Sytuację pogarszają rosyjska inwazja na Ukrainie, która w nadchodzących miesiącach doprowadzi do dalszego spadku produkcji wśród japońskich firm. Japońscy obywatele zaczynają coraz bardziej odczuwać efekty wzrostu cen, co skutkuje coraz silniejszymi naciskami na rząd w celu obniżenia cen paliw i gazu. Wygląda na to, że premier Kishida, który wcześniej odrzucał pomysły obniżenia podatku na paliwa zmienił zdanie. Dalszy wzrost cen ropy naftowej w wyniku inwazji na Ukrainę będzie tylko wzmacniał presję na rząd. Warto również zwrócić uwagę na porozumienie dotyczące obniżenia ceł na eksport japońskiej stali do Stanów Zjednoczonych, które nakłada na japoński rząd obowiązek podjęcia szeregu działań zmierzających do uregulowania cen stali i innych metali.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

